

Długotrwały proces przygotowania poprawnej dokumentacji aplikacyjnej, kłopoty z wyłanianiem wykonawców, korekty finansowe za uchybienia w zakresie ustawy Prawo zamówień publicznych, kolizja czasoprzestrzenna z inną inwestycją/projektem, pozyskiwanie decyzji administracyjnych – są to zasadnicze problemy występujące w przedsięwzięciach z dziedziny ITS. Zawarto je we wnioskach z badania ewaluacyjnego „Ocena najważniejszych problemów występujących w projektach z zakresu inteligentnych systemów transportowych w ramach działania 8.3 POLiŚ”, wykonanego na zlecenie Ministerstwa Transportu Budownictwa i Gospodarki Morskiej.

Konkurs na projekty w ramach działania 8.3 „Rozwój Inteligentnych Systemów Transportowych” Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 (POLiŚ) został ogłoszony 29 kwietnia 2010 r. O dofinansowanie ubiegały się miasta na prawach powiatu oraz związki utworzone przez jednostki samorządu terytorialnego. W ramach konkursu złożono 14 wniosków na łączną kwotę dofinansowania 612,92 mln zł. Badanie prowadzone od sierpnia do grudnia 2012 wykonała spółka Agrotec Polska. W wyniku realizacji badania opracowany został również Katalog Dobrych Praktyk, który zawiera zbiór istotnych informacji, jakie mogą być wykorzystane w celu usprawnienia realizacji projektów infrastrukturalnych, w tym projektów ITS. Raport i Katalog są dostępne na stronie internetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko/Transport www.pois.transport.gov.pl.

Spośród czternastu wnioskodawców sześciu posiadało już doświadczenie w realizacji projektów z zakresu ITS lub projektów z elementami ITS. Zdecydowana większość beneficjentów posiadała natomiast doświadczenie w realizacji projektów z zakresu infrastruktury transportu współfinansowanych ze środków UE. Autorzy badania podkreślili, że problemy jakie pojawiały się w analizowanych projektach miały

charakter indywidualny. Natomiast do kluczowych problemów zaliczyli przedłużającą się procedurę w przygotowaniu kompletnej i poprawnej dokumentacji aplikacyjnej przez wnioskodawców, co z kolei opóźniało podpisanie umowy o dofinansowanie projektu. Wnioskodawcy wstrzymywali się z ogłaszaniem kluczowych postępowań na wyłonienie wykonawców właśnie do momentu podpisania umowy. Drugi kluczowy problemem wiąże się z wyłanianiem wykonawców. W niektórych projektach procedura udzielania zamówienia na wyłonienie wykonawcy ITS była długotrwała, sięgnęła nawet ponad 400 dni. W niektórych postępowaniach występowały opóźnienia wskutek: konieczności przesuwania terminu składania ofert, licznych zapytań do SIWZ, postępowań przed KIO. W takich sytuacjach rozpoczęcie realizacji projektu ulegało opóźnieniu.

We wnioskach z badania wymieniono bariery dla wdrażania projektów ITS w Polsce. Do nich zaliczono:

- niską wiedzę potencjalnych beneficjentów o możliwościach, jakie dają ITS oraz różnych typach systemów,
- brak doświadczeń w realizacji tego typu projektów w Polsce,
- brak architektury wdrażania ITS (projekty z działania 8.3 mają charakter „wyspowy”),
- niską świadomość społeczną, jakie korzyści mogą przynieść ITS w zakresie poprawy organizacji transportu w miastach,
- mniej „spektakularne”, niż w przypadku np. projektów drogowych, efekty projektów ITS, mniej widoczne dla społeczeństwa.

Bariery te powodują, że projekty z obszaru ITS nie są priorytetowymi inwestycjami w miastach.

W Polsce ITS nie są powszechnie wykorzystywane. Autorzy badania podkreślają jednak, że w rozwoju ITS w kraju należy widzieć możliwość znacznie efektywniejszego, bardziej ekonomicznego i bezpieczniejszego wykorzystania już istniejącej infrastruktury, pozwalającego skuteczniej wspomagać i chronić użytkowników transportu, redukować negatywne oddziaływania na środowisko, kształtować dalszy rozwój branży transportowej z uwzględnieniem współczesnych trendów i możliwości informatyzacji. Szacuje się, że wprowadzanie rozwiązań telematycznych w transporcie może przynieść: poprawę bezpieczeństwa o ok. 30 - 40%; zmniejszenie zanieczyszczeń środowiska o ok. 10%; zwiększenie efektywności działania transportu o ok. 20% (zmniejszenie kosztów zarządzania taborom drogowym, kosztów utrzymania i renowacji nawierzchni, zużycia paliwa itp.); lepsze wykorzystanie infrastruktury (np. 20 - 25% zwiększenie przepustowości ulic); ułatwienie możliwości integracji różnych rodzajów transportu oraz połączenia z innymi systemami; zwiększenie ogólnogospodarczych korzyści poszczególnych krajów i regionów. Pilnymi zadaniami w zakresie rozwoju telematycznej infrastruktury w Polsce są: rozbudowa i unowocześnianie urządzeń do pozyskiwania i dystrybucji danych o stanie i wykorzystaniu infrastruktury transportowej oraz danych o stanie poboczy i środowiska, dalszy rozwój ilościowy i jakościowy systemów zarządzania i sterowania ruchem; wprowadzanie systemów zwiększania

bezpieczeństwa ruchu, w tym systemów wymuszania przestrzegania przepisów; zarządzanie i sterowanie ruchem miejskim i na drogach pozamiejskich, z uwzględnieniem systemu elektronicznego poboru opłat, mogącego wpływać na płynność ruchu i efektywność transportu drogowego; zarządzanie ruchem transgranicznym; świadczenie innowacyjnych usług informacyjnych; rozwój zintegrowanego systemu zarządzania wypadkami.

W badaniu kwestionariuszowym zadano pytanie, czy gdyby w przyszłej perspektywie finansowej była możliwość wnioskowania o dofinansowanie w analogicznych obszarach, jak to było możliwe w działaniu 8.3, to czy podmioty byłyby zainteresowane realizowaniem projektów z dofinansowaniem ze środków UE. W sumie zebranych zostało 46 odpowiedzi (w tym 26 ze wstępnym wskazaniem wartości oraz zakresu projektu oraz 20 odpowiedzi, z których nie wynikały żadne konkretne plany inwestycyjne w obszarze ITS). W latach 2014-2020 26 respondentów planuje realizację 33 projektów na łączną wartość ok. 1,1 – 1,2 mld zł netto (średnia wartość projektu 36,5 mln zł netto; mediana 14 mln zł netto).

Pomimo deklaracji chęci realizacji projektów, respondenci nie posiadają aktualnie konkretnych informacji o planach wdrożenia projektów z zakresu ITS. Większość projektów jest obecnie we wstępnej fazie przygotowania (tj. tworzona jest ogólna koncepcja projektu, brakuje jednak dokumentów studialnych, incydentalnie prowadzone są badania ruchu w celu określenia potrzeb wdrożenia projektów z zakresu ITS itp.).